

krásky slovenska

ROČNÍK XLIX

2/72

Spod 1828 KčS 5,—

Vo vestibuloch múzea boli umiestnené výstavy, a to k 50. výročiu KSČ výstava na tému: „Rozvoj jaskyniarstva na Slovensku za socializmu“, k výročiu jaskyne Slobody výstava: „50 rokov jaskyne Slobody“.

ZOMREL VOJTECH BENICKÝ

V piatok 17. septembra 1971 v odpoľudňajších hodinách náhle zomrel vo svojom rodisku v Paučinej Lehote pri Liptovskom Mikuláši vo veku 64 rokov (nar. 12. mája 1907) popredný predstaviteľ slovenského jaskyniarstva a aktívny účastník Slovenského národného povstania, Vojtech Benický.

Už ako 17-ročný šuhaj pracoval pri sprístupňovaní jaskyne Slobody. Mimoriadne náročnej jaskyniarskej práci zasvätil skoro 47 rokov svojho života. V rokoch 1931–1939 účinkoval ako správca jaskyne Domica. Po odstúpení južného Slovenska Maďarsku, vrátil sa do rodného Liptova a vykonával funkciu tajomníka Ústrednej komisie KSTL. Neskôr prešiel do Slovakotouru v Martine. V auguste 1944 odchádza do Slovenského národného povstania.

Po oslobodení sústredil svoje úsilie, aby organizačne stmelil skupinky dobrovoľných slovenských jaskyniarov. Roku 1949 sa mu podarilo založiť samostatnú organizáciu slovenských jaskyniarov – Slovenskú speleologickú spoločnosť (SSS), ktorá zakrátko združovala asi 600 speleológov-amatérov. Speleologická spoločnosť vybudovala v Liptovskom Mikuláši špecializované Múzeum slovenského krasu. Vojtech Benický stal sa jeho prvým riaditeľom. Založil a 8 rokov redigoval prvú slovenskú jaskyniarsku ročenku – zborník Slovenský kras. V ňom zverejňoval výsledky prác členov SSS. Keď po piatich rokoch úspešnej existencie SSS v zmysle zákonných ustanovení zanikla, Vojtech Benický sa zo všetkých svojich síl usiloval o znovuzriadenie samostatnej organizácie slovenských speleológov, ktorá by nadväzovala na tradíciu a ktorá by dôstojne reprezentovala slovenské jaskyniarstvo aj v styku s podobnými odbornými organizáciami v zahraničí. Ako prvý úspešný krok bolo založenie (15. 10. 1960) Speleologickej pobočky Slovenskej zemepisnej spoločnosti pri SAV. Vojtech Benický stal sa tajomníkom tejto organizácie. Funkciu zastával až do svojho skonu.

Vojtech Benický vynikal aj ako agilný publicista. Z jeho pera vyšlo niekoľko sto článkov s odbornou a ochránarskou tematikou. Bol autorom niekoľkých publikácií a na viacerých participoval ako spoluautor. Ako skúsený fotografista jaskynného podzemia úspešne propagoval krásy našich jaskýň doma i v zahraničí.

Telesné pozostatky Vojtecha Benického uložili do rodnej liptovskej zeme na cintoríne v Paučinej Lehote 19. IX. 1971. Nad otvoreným hrobom odznelo viacero rozlúčkových prejavov. Menom slovenských jaskyniarov sa so zosnulým rozlúčil dr. Anton Droppa, CSc.

Dr. V. B. Bukovinský

horolezectvo

● 47. HOROLEZECKÝ TÝŽDEŇ V RÁMCI 50. VÝROČIA IAMESU. (Predbežnú správu o 47. horolezeckom týždni sme priniesli v 11. čísle Krás Slovenska 1971.)

Od 8. do 15. augusta 1971 konal sa v celej oblasti Vysokých Tatier tradičný, v poradi už 47. horolezecký týždeň.

Niesol sa v znamení 50. výročia založenia IAMESU a organizovaného čs. horolezectva. K jeho úspešnému priebehu smerovala všetka činnosť funkcionárov SHZ-IAMES, ktorí vynaložili veľa úsilia a voľného času, aby týždeň prebehol bez chýb a k spokojnosti všetkých, ktorí sa na ňom zúčastnili.

Účasť na 47. horolezeckom týždni prevýšila očakávanie organizátorov, bola v doterajšej histórii týždňov rekordná – 567 účastníkov zo 49 horolezeckých oddielov z celej republiky. Z celkového počtu pripadá na:

SHZ-IAMES

363 účastníkov z 26 horolezeckých oddielov;

CSH

173 účastníkov z 23 horolezeckých oddielov;

hostia zo zahraničia

21 osôb zo 4 krajín (Poľsko, Maďarsko, Rumunsko, NDR);

štáb týždňa

10 osôb.

(Spolu so zahraničnými účastníkmi Medzinárodného zrazu mládeže UIAA, t. j. 49 osôb, celkový počet účastníkov bol 616 osôb).

Zvládnuť také veľkolepé podujatie sa podarilo vďaka obetavej práci štábu 47. horolezeckého týždňa na čele s náčelníkom štábu Róbertom Kubínom. Rozmiestnenie počtu účastníkov bolo možné iba s plným porozumením Správy TANAPu, ktorá pre tento účel zvýšila normálne kapacity horolezeckých táborísk o 100 %. Okrem toho mimoriadne povolila zriadiť táboriská pri Popradskom plese, vo Velickej doline pri Sliezskej dome a vo Veľkej Studenej doline. Okrem horolezeckých táborísk účastníci týždňa boli ubytovaní aj vo vysokohorských chatách.

Organizátorom vyšla s porozumením v ústrety aj Horská služba TANAP. Prezentácia sa konala už od 7. augusta v Dome HS v Starom Smokovci.

V rámci horolezeckého týždňa vykonalo sa veľa výstupov bez vážnejších nehôd, tak, ako je to pri našich týždňoch zvykom. Horolezecká aktivita v stručnom prehľade vyzerala takto:

- Z horolezeckých táborísk v Mengusovskej doline z chaty pri Popradskom plese a z chaty pod sedlom Váha 197 výstupov, 599 účastníkov.
- Z horolezeckého táboriska vo Velickej doline a zo Sliezskeho domu 86 výstupov, 289 účastníkov.
- Z horolezeckého táboriska vo Veľkej Studenej doline a zo Zbojníckej chaty 100 výstupov, 295 účastníkov.
- Z horolezeckého táboriska pod Zeleným plesom Kežmarským 112 výstupov, 366 účastníkov.
- Z horolezeckého táboriska v Javorovej doline 15 výstupov, 53 účastníkov.
- Z horolezeckého táboriska v Bielovodskej doline 34 výstupov, 115 účastníkov.
- Z Kežmarskej chaty (horolezci CSHZ, ktorí boli ako sprievodcovia na Medzinárodnom zraze mládeže UIAA v rámci 47. horolezeckého týždňa vykonali 39 výstupov, 39 účastníkov.

Spolu 573 výstupov, 1730 účastníkov. Žiaľ, ani tieto čísla nie sú úplné, lebo horolezecký oddiel TJ IAMES Bratislava nepodal hlásenie o vykonaných výstupoch.

Počas týždňa došlo iba ku dvom ľahším zraneniam, teda môžeme povedať, že horolezecký týždeň prebehol bez nehody. Dosiahlo sa to tým, že účastníci presne dodržiavali pokyny vedenia o sprísnenom dodržiavaní bezpečnostných pravidiel pri horolezeckom podnikaní. Počasie bolo striedavé, raz lepšie, raz horšie, celkove však vyhovujúce až

na to, že vyspelí horolezci sa viackrát museli vzdať plánovaných náročných výstupov a uspokojiť sa s túrami nižších stupňov obtiažnosti.

Treba zaznamenať, že v rámci týždňa dvojčlenné družstvo z horolezeckého oddielu TJ NHKG Ostrava – Ing. Zdeněk Bartoš a Jozef Lidák – uskutočnilo prechod hlavným hrebeňom Vysokých Tatier z Kopského sedla po Laliové sedlo (10.–17. VIII. 1971, predĺžený čas pre zhoršenie počasia pri prechode). Okrem toho boli nahlásené dva prvo-výstupy; opisy sme však podnes nedostali.

Na záver treba spomenúť, že SHZ – IAMES vydal k 47. horolezeckému týždňu a k oslavám 50. výročia IAMESu propozície, účastnícke odznaky (v troch farebných mutáciách), pamätné plakety, vlajočky, ročníku „IAMES 50“ (80 strán, s čiernobielymi i farebnými fotografiami). TJ IAMES vydala zaujímavú dvojdielnu „PREVISNUTÚ REVUE“ (132 + 94 strán, s kresbami horolezca-karikaturistu Ivana Baju). Obidve publikácie sú významným príspevkom do slovenskej horolezeckej literatúry. **Dr. RADKO ROUBAL**

horská služba

● ČINNOSŤ HORSKEJ SLUŽBY V OBLASTI VEĽKA FATRA.

Členovia Horskej služby v letnej sezóne 1971 obnovili nátery pútače postavili na Vtáčniku, v sedle Šipruňa, na Smrekona Kráľovej studni, na Smrekovici a na Králikoch. Nové pútače postavili na Vtáčniku, v sedle Šipruňa, na Smrekovici, pri vrcholovej stanici sedačkovej lanovky na Líške a vymenili aj 45 poškodených alebo chýbajúcich smeroviek. Bol vypracovaný projekt lavínových zábran (oplotky) v masíve Krížnej ako aj podklady pre rajónové mapy lyžiarskych terénov v oblasti Líška (pre údolnú a vrcholovú stanicu novej lanovky). Členovia Horskej služby vyznačovali novú zjazdovku v oblasti Krížnej: Líška–Turecká medzinárodnými terčami. Upravili aj turistický chodník v priestore Smrekovica–Rakytov–Čierny kameň v dĺžke 12 km. Iba na tomto podujatí členovia HS odpracovali 461 hodín. V jesennom období postavili tyčové značkovanie v celej oblasti. Oblasť Veľkej Fatry je pripravená privítať zimných návštevníkov. Radi by sme im však pripomenuli, aby nezabúdali, že aj také pekné pohorie za slnečného dňa, môže byť zradné a nebezpečné za nepriaznivého počasia a pri neopatrnom počínaní návštevníkov. **Ladislav Zlatohlávek**

● **OKOLO TATIER NA BICYKLOCH.** Už po štvrtý raz zorganizovali turisti TJ Tesla Nižná 3-dňový bicyklový okruh Okolo Tatier cez Poľsko po trase: Nižná – Suchá Hora – Zakopané – Lysá Poľana – Vysoké Tatry – Podbanské, cez Liptovský Mikuláš a Huty späť do Nižnej v dĺžke 250 km. Prvý ročník absolvovali traja cykloturisti. IV. ročníka sa zúčastnilo už 36 cykloturistov (medzi nimi boli aj 4 účastníci z okresu Přerov). Na trase ich sprevádzalo vozidlo Barkas, ktoré im viezlo batožiny. V budúcnosti rátajú s rozšírením okruhu okolo Tatier na 4 dni. V ďalších ročníkoch očakávajú ešte väčší záujem o podujatie, najmä medzi študentstvom a učňovskou mládežou Oravy. **Emanuel Hučala**

ochrana prírody

● **NOVINKY ZOO V BOJNICIACH.** V zoológickej záhrade v Bojniciach pribudli mladý bizon, škótsky poník, kamerunská koza, kuna lesná a divé psy. Morské akvárium obohatia niektoré nové druhy morských rýb a živočíchov. **VK**

● **KAMZIKOM V NIZKYCH TATRACH** sa darí, ako oznámila denná tlač. Do Lomnistej doliny ich priviezli z TANAPu a zdá sa, že sa tu veľmi dobre aklimatizovali. **VK**

● **NA PRIEHRADĚ DOMAŠA** sa čoraz viac objavujú aj rybári. Ako oznámila denná tlač, chytili tu štuku dlhú 115 cm a vážiacu 10,55 kg. **JN**

● **VZÁCNY OBJAV.** V revíre Biela Voda pri Ružomberku objavil lesník Oskár Gavorský vzácnu zver – mývalca kunovitého. Táto všežravá šelma pochádza z polárnych oblastí ZSSR a u nás na strednom Slovensku sa doteraz ešte nevyskytla. **FB**

● **PES ZAHRDUSIL 17 SRŇ.** V dennej tlači bola uverejnená správa, podľa ktorej túlavý pes v Trebišovskom okrese zahrdusil 17 srň. Je to neveriteľné. Pes však mal v kožuchu asi 100 kliešťov, ktoré ho trápili až k zbesilosti. **FB**

● **NA SILICKEJ PLANINE** vyčistili rybári v rámci brigády Jašteričie jazierko a zarybnili ho kaprami, zubáčmi a štukami. Rybári z Rožňavy a okolitých obcí tak dokumentovali činní svoj vzťah k prírode. **JN**

● **CHRÁNENÁ KVETENA VO VAZACH.** V chate Súľov (Jednota SD) sme v r. 1970 objavili vo vázach kytice klinčeka peristého (*Dianthus plummaris*) o rok neskôr zas vetvičky tisú (*Taxus baccata*). V oboch prípadoch išlo o chránené druhy rastlín z prírodnej rezervácie Súľovských skál.

Prosíme všetkých chatárov na Slovensku, aby dôslednejšie dodržiavali predpisy o ochrane prírody. Chránená kvetena vo vázach je pomýlenou formou propagácie našich prírodných krás.

– ach –

● **STRETNUTIE SOKOLIAROV.** Slovenský klub sokoliarov pri ÚV SPZ v Bratislave usporiadal v dňoch 15.–17. októbra 1971 I. slovenské stretnutie sokoliarov v revíri Ústavu poľovníctva a lesníctva Vysoké školy veterinárnej v Košiciach.

Na sokoliarskom stretnutí bolo 12 pernatých dravcov, 11 jastrabov veľkých a 1 sokol sťahovavý.

V prvý deň stretnutia sa prerokovali organizačné a odborné problémy klubu. Na druhý deň v revíri sa uskutočnil spoločný lov. Pri silnom vetre sa vtákom ťažko lietalo, predsa však ulovili 11 kusov zverí. Dravce boli dobre vylietané a vo vysokej kondícii, takže päť dravcov zaletelo tak ďaleko, že tri z nich sa podarilo privábiť až večer a dva dravce ostali v prírode natrvalo.

Tretí deň bol venovaný ukázkam poslušnosti, ako aj lovu na živé bažanty a holuby strmhlavým útokom.

Sokolári sa už teraz tešia na ďalšiu úspešnú sezónu.

Marian Poliak

● **SPOMIENKA PRI STOROČNÍCI.** V roku 1971 pracovníci na úseku geológie u nás i mesto Banská Štiavnica si pripomenuli významné 100-ročné jubileum, čo 11. augusta 1871